

Breedte middelenpakket

P.C. Struik, Leerstoelgroep Gewas- en onkruidecologie, Wageningen Universiteit

Het gewasbeschermingsbeleid in de Nederlandse landbouw gaat uit van milieuvriendelijke, veelal geïntegreerde vormen van beheersing van ziekten, plagen en onkruiden. Dat betekent niet alleen een vermindering van inzet van gewasbeschermingsmiddelen. Bestaande middelen worden ook opnieuw beoordeeld en vele middelen zullen niet langer toegelaten worden, waardoor het middelenpakket versmalt. De discussie over het middelenpakket is de afgelopen tijd met ongekende felheid gevoerd. Op 2 december jongstleden is dit onderwerp aan de orde geweest op de KNPV najaarsvergadering.

De redenering van de behartigers van boerenbelangen is simpel. Zij stellen dat de landbouw al zo veel voor het milieu gedaan heeft en dat het tempo waarin verdere verbetering wordt gerealiseerd hoog genoeg ligt. Verdere maatregelen moeten vooral synchroon lopen met het Europese beleid. Vele middelen die volgens de Nederlandse richtlijnen moeten verdwijnen, moeten als landbouwkundig onmisbaar worden beschouwd. Teelten zullen verdwijnen als toelatingen worden ingetrokken. Zo zal de uienteelt uit Nederland verdwijnen bij gebrek aan effectieve, toegestane bodemherbiciden. De concurrentiepositie van de Nederlandse landbouw komt daarmee ernstig in

gevaar, terwijl het milieu niet minder belast wordt en de Nederlandse consument geen veiliger voedsel krijgt. Immers de teelt zal nu in het buitenland plaatsvinden waar dergelijke bodemherbiciden wel toegelaten zijn en toegepast worden. Aangezien vooral vele kleine teelten zullen worden getroffen zal het bouwplan vernauwen met alle gevolgen van dien.

De minister pareerde dat boeren al lang wisten dat middelen zouden verdwijnen, zich daarop hadden kunnen instellen en nu dus niet moeten zeuren. Natuur- en milieuorganisaties steunden hem daarin volmondig. Voor hen is een geïntegreerde gewasbescherming immers een minimumvariant.

De Cie Ginjaar heeft inmiddels het één en ander heroverwogen. Dat heeft weliswaar iets opgeleverd voor de protesterende boeren, maar het is opvallend dat de middelen waarover het meest lawaai werd gemaakt, lang niet altijd het predikaat onmisbaar kregen.

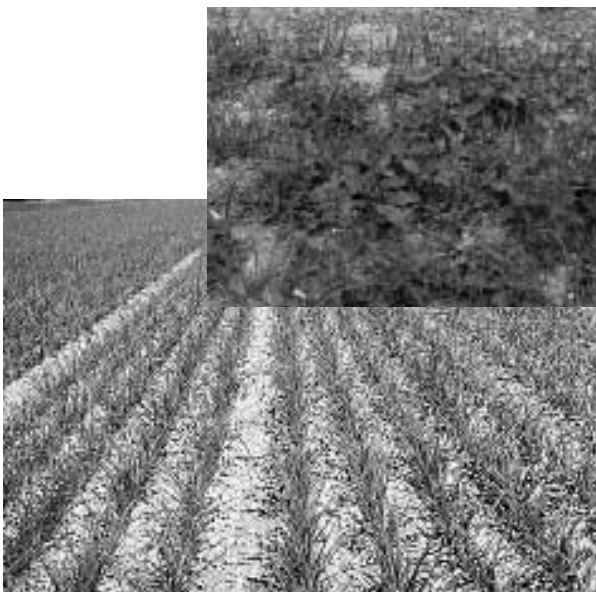
Ondertussen is er veel "collateral damage". De discussie heeft de relaties tussen ministerie en boerenorganisaties verslechterd en heeft het imago van met name de akkerbouw een gevoelige knauw gegeven. De sector heeft zijn best gedaan als milieuvriendelijk over te komen maar toont nu volgens velen zijn ware aard. Milieu is 20 jaar lang een belangrijk thema in het landbouwbeleid geweest. Dat heeft veel opgele-

verd, o.a. stimulering van de biologische landbouw en een toename van milieubewustzijn bij boeren en consumenten. Het heeft niet geleid tot een radicale verandering in de economische context of tot ingrijpende systeemveranderingen. Landbouw is nog steeds gericht op bulkproductie tegen zo laag mogelijke kostprijs. En dat betekent voor Nederland een intensieve landbouw met een hoge inzet van chemie. Ondertussen is wel de chemieangst van de consument toegenomen. Onnodig, maar wel een reëel gegeven. De landbouw heeft het daarin te ver laten komen.

De discussie toont ons vooral het failliet van het Meerjaren Plan Gewasbescherming. Dat ambitieuze plan uit 1990 kende twee hoofdoelstellingen: een afname van het verbruik van chemische middelen en een afname van de structurele afhankelijkheid van het gebruik van chemische middelen. Ten aanzien van dat laatste punt blijkt heel weinig vordering geboekt te zijn. Bijna 10 jaar na dato gaat de politieke discussie vooral over landbouwkundige onmisbaarheid. Daarmee zijn we weer terug bij af.

Waarom niet uit de pas lopen met Europa? Daar is alle aanleiding toe gezien de hoge intensiteit van de Nederlandse landbouw, het grote belang van de agri-business en de hoge druk op het landgebruik. Systeemveranderingen komen slechts onder druk tot stand, wanneer men bijkans wanhopig op zoek is naar alternatieven en los durft te komen van het bestaande. Die druk is er nu. In plaats van deze te verlichten ware het beter deze ten goede te benutten. Bijvoorbeeld voor een ommezwaai naar een multifunctionele landbouw waarin het inkomen van de boer maar zeer ten dele uit de markten van landbouwproducten gegeneerd wordt.

OPINIE

Zo zal de uienteelt uit Nederland verdwijnen bij gebrek aan effectieve, toegestane bodemherbiciden (bron: TPE, Wageningen-UR).